

Солун 1925
Чылдың
август 31-де
үнүп эгелээн

ШЫН

Социал камгала айтыры

НЕМЕЛДЕ ХЕМЧЕГЛЕРНИ АЛЫР

Рынок экономиказынын ба-
зынары ханлаан тудум,
песиверлерини, инвалитерни,
акжы-төдү көвей өг-
бүлелерини өскүстерини амы-
дырап-турттарын хун келген
тудум бөөгөлөргө таваржы
турар. Өг-хемчедэ чок өзү-
турар өртөктө чоңуну амы-
дыралын кыскадап келген.
Ыччала-даа бистин Чазаваны,
Тыва Республиканын Президи-
ентивна чоңуну амдырал
байдалын экижлер дээш
болдунар-ла хемчеглерни ой-
шаанда ал чорудун турар.

Өрткен чылдың эгелеп ок-
тябрьның 1-нүн хуну «Удур-
назымлар хуну» база де-
кабрь 3-түн хуну «Инавалит
болгаш чажында инвалит
урттар хуну» кылдыр чор-
лаан болгай. Культура орду-
зунга районның девискээриде
чурттал турар үлүг назмыг
хоочинарынаска культура
ажылдакчылары октябрь 1-де
байырлыг концертти бараал-
даткан болгаш халас эл-
чемни үлөткөн. Дүрген дүз
челерин социал ажылдакчы-
лар инвалит үлүг назмыг-
ларын бажынарынга че-
дил байыр чедирин, кижэ
бүтүзүнө 500 акшами дуза-
ламчы кылдым берген. Ча-
жында инвалит урууларга
халаска витаминерин, эм-
нени үлөт.

Бо чылдың апрель 12-де
Кызыл хоорайын Кен-оол ат-
тыг хөгжүм-шин театрынга
бистин районун удуртукчу-
лары, чатыс чер-турттал-
рыммы мыла оотумак болгаш
дүзү бөөгөлөргө чедирине
өөренип турар студентке,
суругулар-биле ужуражыла-
рып арттыган. Эң эки өө-
түлүгү 10 студентке кижэ
бүтүзүнө 12 студентке кижэ
бүтүзүнө 80 мүн акшами дуза-
ламчыга берген, халас ту-
лай белектер маан эл-
ач-чемени үлөт.

Район чажырамын му-
нучулаа хоочунуна, берге
байдалга чурттал турар ө-
бүлөлөргө дузалачыны өй-
шаанда көргүзүп турар. 1992
чылдың июль айның 8-түн ту-
нүнде район чажырамын
коллегия хуралында «Кыр-

ганнармың, инвалитерниң
социал камгалалын район
девискээринге күштелдирер
дугайында» донтаалды күрөп
алган. Ук донтаал бо хунер-
ге чедир күштүг болур, мыла
айгыкчы-биле күш-ажылдын
хоочинары, I-II бүлүктү
инвалитери Кызыл-Мажалык
— Ан-Довурак база су-
мулар аразында автобустарга
халас чорур, мунар-бажык-
нарже, кино көргүгө, оларын
пенсционер болгаш инвалит
дентерлерин барымдалаан, ха-
ла-ка кирип турар.

Бо чылдың январь 1-ден
эгелеп школаларга хоорай,
суругулар аразында автобу-
старга база мунар-бажыкче ха-
лас кирер дугайында донтаал-
ды кожуун чажырамы дуза-
ламчыга берген өртөктө
айымдыг үлөт кирген ош
айла ажил төлөвириниң эң
эвээш хемчеглерини төр-
гөр.

Тыва Республиканың Дээди Совединде

ӨРТ АЙЫЛЫН БОЛДУРБАЗЫ-БИЛЕ

Арга-арыгга өрт айылын
болдурбазынын негелдери
жактыканы дээш администра-
тивтиг харымсалган дугайында
Инавалит донтаалды Тыва Рес-
публиканың Дээди Совединде
күдүп алган. Арга-арыг өрт-
терин чотур үезинде бол-
дурбазынын болгаш ову
өжүрүсүн, арга-арыг кур-
данын камгалары дээш
харымсалган күштелдирер
сорулга-биле арга-арыгга өрт
айылын болдурбазынын тем-
челерин жактыканы дээш тө-
раалдарың дараазында ха-
ларларын боттадырып чору-
ларын Тыва Республиканың
Дээди Совединде донтаал-
ды.

ШАЛЫПЧЫ АЙНЫ ЧАРЛААН

Чеминге районун бүтү тур-
тамы чоңун ажалдаар та-
лазы-биле тускый шабты тур-
гужу.

Арат, тараачын ажыл-агыйларда

ДЕТКИМЧЕ, ДУЗА ХЕРЕК

Чоокта чаз Суг-Аксы суурда
районда чажыра бажынарың
хурдаларыңга Сут-Халдун
арат болгаш тараачын ажил-
агыйларың тургустунга
иниңга болгаш сайтыраарыңга
ассоциацияны кылдыр чорук-
кан ажалың дугайында чу-
гаа болган. Айна арат болгаш
тараачын ажил-агыйлар ассо-
циациянын даргасы Михаил
Самбуу-Хоо дегеринге 100
ажыг кижэ кээр тургаш, дө-
төн бестин четпес кижэ келген.
Район девискээриде 105
арат ажил-агыйлар 7625 ажы-
лап болур чедир. Оон иштиң-
де 1147 гектар тарыла шөлү,
аваа сөгөн, олар шөлү ба,
за хамаржир, Ажил-агыйлар-
да иштинде 34 трактор,
60 чык машиналар, бар азы
үй ажил-агыйларга 1 трактор,
ийн ажил-агыйга 1 машина
хувааттынар. Бо болза район-
дун араттары техника тала-
зы-биле өскөсөлөгөн Тывада
мурунку чедир чоруп турарын
көргүзүп турар-ды.

Тыва Республиканың Дээди Совединде

АРАТ, ТАРААЧЫН АЖЫЛ-АГЫЙЛАРДА

Дээр болза, районга бо орга-
низацияны 1992 чылдың ян-
варь 18-те башталган алган ус-
ташыче элги көрүлгө.
Ассоциацияны тургустунга
сорулга — арат болгаш та-
раачын ажил-агыйларын бүт
арыгыга тургустун алмынга
болгаш чедиринин ажил-
агыйларды идиң бээр болур.
Бир эвес арат кижэ уста-
шыга, хоойлу-дүрүмү та-
шышса чүдүлөр кыла бээр
болза, ову көрүп турар тү-
скый курене орнаныр, ба. Ол
болза үндүрүп инспекция,
саң-ээс кылды, хоойлу-дүрүм
камгалар органы, милиция,
чер комитети, арат ажил-
агыйлар-биле ажилдар тус-
кай кылды база бар. Эргелер-
ге ук ажилды бир специалист
башкалар укурдул. Ассоци-
ацияны үстөз өвүгар кылдыр
үндүрүп ажилдары шпунту
эки чорутулуур турар деп
болбас. Мында четпестер ам-
да бар. Материал-техниктиг
хандырыга талазы-биле район
ассоциацияның талазы-биле
болу чедир келер азы экижээр
биле бестин чепине хандыры-
ганы ам-даа интигилер ча-
дал турар. Районда кураа 32
тракторда 5 анылаан, 4 селва,
4 ситен кезер машиналар бар.
Эрткен чылды араттарга та-
раа кезер ийн комбайн сэлди
арга жакталары чок болган.
Ам база ийн комбайн сэлди
алыр деп турар.

ХООЙЛУ-ДҮРҮМНҮГ ЧОРУКТУ ЧЕДИП АЛЫР

Бистин республиканың поли-
тиктиг болгаш социал-эко-
номиктиг байдалында эконо-
микалык көлөз ажил-агый-
лыг кем-херек үлөлдешти-
ниң үш коңуг үлүг чутуя
айтырылары туул турар.
Амгы үс-чудай бир үлүг
сорулга — чигелдеп тур-
чар кем-херек үлөлдешти-
нери-биле деминиң салы кызы-
гүлдештирер божайдып
эоге-чагыра болгаш удуртук-
ча органынын ажилда-
рынга үлүг шактыгы тава-
рыштары турар апарган. Ол
бүтү хоойлу-дүрүм күжүгүн бол-
гаш ат-алдарың кудула-
нымың эрге-хөдөөнүң нор-
мативтиг үлөлдештирер кош-
калымың байлалында болуу
турар.

ХООЙЛУ-ДҮРҮМНҮГ ЧОРУКТУ ЧЕДИП АЛЫР

Болгаш хуруннига бүтү арга-
куралдарың ажилдарың
болдурбай турар.

ЧОН-БИЛЕ УЖУРАЖЫШКЫН

Тыва Республиканың Президентин Ш. Д. Ооржак бо
хунерде Бай-Тайга районун ажил-ишчилери-биле ужу-
ражып чоруп турар. Июль 18-те Кара-Хал суурун албан,
организация чедирин кезин көрүп, оон удуртукчулары
ажылдары-биле чугалашкан. Ол-ла хун кезежениң
шакта суурун бүтү чурттакчы чоң-бөле ужуражып, сон
хөстүн инти экономика болгаш сак-хөө талазы-биле берге
байдалга турарын чигестерге айткан, мылгыңга 100 чыгы
малдан 36 куудун алганын үлүг чөмөлөшкө-биле анерткен.
Ол мыкшаң чылдан чыгыч шиктирестиниң чадан турар
орук айтырымыга элээн доктаган Амдызына асфаль-
тыг эвес, амаа чагалгы орунган кыларың база электи
шугуңун чотум каймын шөйүп хирирени ол сүмөлөн. Са-
нал-онал берген кижилер көй болган. Олар дагып, олу-
чарлар берге чедир чурттал турар кара-хөдүлөр дээш Пре-
зидентиниң сагыш салып турарын демдегелдирер.

ШАҢНАДЫП МАКТАТКАН

Чоон-Хемчик районун малчынармын наалымы эрткен
субботада район төвү Чазаван хоорайга болуп эрткен. Ба-
йырлалды киржикчилер Чазаван
кемиң кылдымың көктүг-шынтыг спорт
стадионуңга тыгыл келген. Малчынар байырлалы-
га турсаңга хуралды район чажырамыңга даргасы
М. Б. Донгак айтканга, районун көдөз ажил-агыйларың
бо чылдың бирги чартымыда түнелдериниң талазы-биле
илекте кылды-биле район чажырамыңга көдөз ажил-агый
эргелелиң начальниги Б. Ч. Монгушка өс берген. Район-
ун көдөз ишчилер чартык чылда багай эвес ажилдаан,
күрөңгө элг, сүт садыр паның керезин күштөткен. Ажил-
агыйларан мылгың «Тыва» совхозтун ишчилер ажи ажил-
даан. Малтаалын өстөрү «Чыраа-Бажы» совхозтун көдөз
ишчилерине база хамаржир.

ШУУДАП КИРИПКЕН

Тес-Хем районуң 5 соахову ситен кезилдезин шуудам
берген. Район бо чылдың 12075 тонна ситени белекээр
паның. Совхозтарда ситен кезилдезин байдалын алган
көөрге, Хоомушкү Чүргү-оол, «Танды-Сыны» ажил-агый-
ларың ситеничери сөөлү дохтурдак темпине дүртелеткен.

«МАЖАЛЫК» — ЧАЙЛАГЛАРДА

Барың Хемчик районун
культура килдизинде «Мажалык»
агитбригадының ат-
сураа Тывада алган. Олар-
ның четпез, барбан район-
дары Тывада чөлө чок болур.
Кана-даа оларның концерт-
программасы чоң улау о-
нуургал-биле көөр, мактаар.
Бо хунерде «Мажалыктың»
артистери чайлагарда чедер
берген малчыларга солун
концертти бараалгалып турар-
лар. Олар Актың Монгуш,
Акта, Улау-Акта сардыкчы-
ларга, лекционерлерге «Хем-
чик» кооперативтер катты-
жыкшыканың Час-Адырал,
Ак-Хемде чурттал, ажилдап
турар малчынармыңа сарлык,
чылды кадарчыларыңа барын
коңертти көргүскөн.

ХООЙЛУ-ДҮРҮМНҮГ ЧОРУКТУ ЧЕДИП АЛЫР

Болгаш хуруннига бүтү арга-
куралдарың ажилдарың
болдурбай турар.

Түшүп КАРЫМА

Николай ОНДАР,
ТР-нин Дээди Совединде
комитет дарганы,

Тыва Республиканың ыдыктыгы ырызынга хамаарштыр ажык чугаа ТӨП ШӨЛДҮН АДЫН ЧҮҮ ДИЗЕ ТААРЖЫРЫЛ?

Тыва Республиканың Күрүне гимни — Өрөөл ыры. Моңг дугайында чугаа төмөс батпазы-биле шөйлүгүш туруп берген. Сүдө биле тук башкалтыпкан, а гими ам-даа чок. Ам айтырларда, моон чок кышарларды арга чок кышар деген. Билдирген чон база ийген турар.

Сөөлүгү хушерае ТР-нин Чазаанын Дарганын оралткан чымыс Б. С. Шыраар болган чогаалчылардан. Купуру талды-биле тускай эртемнгерлерден тургустунган инсандык болук каш удаа чыгып сүмүшкөн, баштай «Тоорукту долгай тандым» (аялгыз В. Көк-оол-дуу, сөзү С. Сарыг-оолдуу) деп ийн ыры Күрүне Өрөөлү кыялар хулаап алары-биле Дээди Советтин сессиязынга кишер деп шилдигелгил саналды хулаап алган турган. Сөөлүгү нымдг куралга ол-ла башкытун киржикчилери «Тоорукту долгай тандым» деп чыгыс санал-биле Дээди Советтин сессиязынга кирер деп башкы дугурушканнар.

Мирыйай чоокта чад, июль 13-те. Тыва Республиканын Дээди Советинин элзелгил сессиязынга улус депутаттарынын ичээлгелгил ТР-нин Купуру министрствозунун симфонияты оркестри удушту. «Тоорукту долгай тандым» деп ырызанын аялгыз чымыс болуп олурушту. Аялганын күсселдезин улус оюнуургал-биле дыңдалды. Депутаттарынын дээлгил-биле Күсселде ийн чалган чагыт-танды. Ам оон дугайын бо чүгүге чогаалдарын оралткан көрөйе.

Тыва Республикасының чымыс-биле доран чоруктан мер. Ача-мыс чугаа хушарын. Чымыс бузуреп болур. Ычтаа ол ырдан болган улустун өскө-даа ырларындан кожааттан кылган сөстү саналды мен. Бо дугайын солунарга база бижээ мен. Оон бээр азын үе эртык, ычтанган салгыткер, чаартылгалар, немелделер тер-ле тура бээр чорду. Бегүн келгеш, мынлыг сөстү бүгү чоңун күчтөпгелгилге санал-тап алуру мен.

Тыва Республиканың Күрүне Гимни Аялгыз араттың. Сөзү араттың. Тоорукту долгай тандым Долганымча толор-ла мен. Тос-ла чүзүн малымайлы Доруктурга, байыр-ла мен. Тандым тура, тайкыш-ла мен.

Тараам тура, тодуг-ла мен. Хемчим тура, хертеп-ле мен. Хемчим тура, тодуг-ла мен. Ал-ла боттун амыр чоруу — Алдай, Саая, Улуг-Хемде. Арат чоңун амырдыгы — Ажыл, дышта, найралда. Тыва чуртуу — ырым оран. Тымпл чорда, хостуг чуртум. Тыва чоңум — арес улус. Дыңгалдайлаан хоор чоңум.

Бо сөстө «Тоорукту» берги дөрт олурун чүм-биле алган. Ол онылар болур-даа ужурулар. Ында Тыванын тайгалары, аң-мең, мал-маган чурумалдыг кестүе турар. Ол олурулар арат ажыл-агым-ларын катан тургузуу, хуу мал-маганын өстүрүп үзүлгө эмги хуннеге оза таарым. «Эрликтер» ээ-ле талкым» дөрт эзелден ийги дөрт олурун мында албай турар. Чүге эззеге оон сөстери өскө боордан уткан башка уткан каталган турар. Оон хертеп чок. Оон ийн чад «эриң» деп сөстү чымыс чымыс кижилер соора амыр-дал болур. Ычтанган арга-биле демисел чоруу турган амыс үеге таарышкан. Ам безин «эриң» Тыва» деп коңу-шоот тылгуу тура апарган болгай. Ийги дөрт олурунда тыва улустун өске бир ырызанын олуруларын буну-биле кыргыс. Оларын шүлүк талды-биле хемчээл «Тоорукту» биле дөмөй, ыларынга таар-жык. Утка-шныра, уран-чечен телевиделден сөзүн улам

Тыва Республикасының чымыс-биле доран чоруктан мер. Ача-мыс чугаа хушарын. Чымыс бузуреп болур. Ычтаа ол ырдан болган улустун өскө-даа ырларындан кожааттан кылган сөстү саналды мен. Бо дугайын солунарга база бижээ мен. Оон бээр азын үе эртык, ычтанган салгыткер, чаартылгалар, немелделер тер-ле тура бээр чорду. Бегүн келгеш, мынлыг сөстү бүгү чоңун күчтөпгелгилге санал-тап алуру мен.

Тыва Республиканың Күрүне Гимни Аялгыз араттың. Сөзү араттың. Тоорукту долгай тандым Долганымча толор-ла мен. Тос-ла чүзүн малымайлы Доруктурга, байыр-ла мен. Тандым тура, тайкыш-ла мен.

Тараам тура, тодуг-ла мен. Хемчим тура, хертеп-ле мен. Хемчим тура, тодуг-ла мен. Ал-ла боттун амыр чоруу — Алдай, Саая, Улуг-Хемде. Арат чоңун амырдыгы — Ажыл, дышта, найралда. Тыва чуртуу — ырым оран. Тымпл чорда, хостуг чуртум. Тыва чоңум — арес улус. Дыңгалдайлаан хоор чоңум.

Бо сөстө «Тоорукту» берги дөрт олурун чүм-биле алган. Ол онылар болур-даа ужурулар. Ында Тыванын тайгалары, аң-мең, мал-маган чурумалдыг кестүе турар. Ол олурулар арат ажыл-агым-ларын катан тургузуу, хуу мал-маганын өстүрүп үзүлгө эмги хуннеге оза таарым. «Эрликтер» ээ-ле талкым» дөрт эзелден ийги дөрт олурун мында албай турар. Чүге эззеге оон сөстери өскө боордан уткан башка уткан каталган турар. Оон хертеп чок. Оон ийн чад «эриң» деп сөстү чымыс чымыс кижилер соора амыр-дал болур. Ычтанган арга-биле демисел чоруу турган амыс үеге таарышкан. Ам безин «эриң» Тыва» деп коңу-шоот тылгуу тура апарган болгай. Ийги дөрт олурунда тыва улустун өске бир ырызанын олуруларын буну-биле кыргыс. Оларын шүлүк талды-биле хемчээл «Тоорукту» биле дөмөй, ыларынга таар-жык. Утка-шныра, уран-чечен телевиделден сөзүн улам

МОНУ БИЛИН АЛЫҢАР

КАДЫКШЫЛ ЧЕМНЕРИ

Редакцияга кээр турар хей сайык чагаларын арзында улуску медицина тыназы-биле оюнурулгалды, эм оытгар, чогаалар база эвезин эвес кээр турар. Ол ышкан районнар айы-биле «ШЫН» номчукулар-биле ужуражылга эртирер чоруп турар үеде, чон бо-ла темага айтырсаңар, чамдык кыргычтар парлаан, эм аймак ховартаан үеде кижилер эм оытгары ажылдарын, эм шынарлар бугу-ле тууларын билдирер оралткан турар. Ычтанган «МОНУ БИЛИН АЛЫҢАР» деп рубрика алапкан эм оытгар, шынар, ногаанын эм шынарнын талды-биле болган чамдык аарыларга улусту чечкинликтеп, пестептерден сумелени өй-өй-өй пардап бис. Бо улаада ногадан «Айтобел» биле «Бакла-жаныр» шылап аламыс.

Амгы үеде ол кулду-тура бугу делегейде пестеп-рөөн. Чымыска ынак бугу кулду-туралар-биле бир дөмөй, оон кевир каныл-даа болур, оон кевир: шөбү, борбак, бажы нрбак, гүрүш хевирлел-лаа болур, а өңү база аңгы-аңгы — ак, кара, шожаа ягаан-кок.

Тыва Республикасының проф-визелдеринин спорт-культура-нын болгаш күрүш-спортун «Россия» интеллигенция оралдык даргазы Кушкан-оол Ховалдыгынын реламынага келгеш, дымныканы-биле адырга, тиле-де мөгелер соолажы МАР-нын спортчулары-биле сыгый харызылаа туулу, оларнын мөгелери-биле ачыр-лачыр түстүп, кары-даа шүлүк турар бот берген. Уланго-тура эртен 64 мегенин ху-режиге Аяк Монгуш шүлүгени билер болгай бис. Бо улаада Маалдыр Монгуш Бай-Өл-гүл айымында 128 мөгө сал-гын чүге онгаларын арат о-лаш, бузурелгил шүлүк үн-гер.

Эм артык улапкан, эм аймак ховартаан үеде кижилер эм оытгары ажылдарын, эм шынарлар бугу-ле тууларын билдирер оралткан турар. Ычтанган «МОНУ БИЛИН АЛЫҢАР» деп рубрика алапкан эм оытгар, шынар, ногаанын эм шынарнын талды-биле болган чамдык аарыларга улусту чечкинликтеп, пестептерден сумелени өй-өй-өй пардап бис. Бо улаада ногадан «Айтобел» биле «Бакла-жаныр» шылап аламыс.

Ол онылар болур-даа ужурулар. Ында Тыванын тайгалары, аң-мең, мал-маган чурумалдыг кестүе турар. Ол олурулар арат ажыл-агым-ларын катан тургузуу, хуу мал-маганын өстүрүп үзүлгө эмги хуннеге оза таарым. «Эрликтер» ээ-ле талкым» дөрт эзелден ийги дөрт олурун мында албай турар. Чүге эззеге оон сөстери өскө боордан уткан башка уткан каталган турар. Оон хертеп чок. Оон ийн чад «эриң» деп сөстү чымыс чымыс кижилер соора амыр-дал болур. Ычтанган арга-биле демисел чоруу турган амыс үеге таарышкан. Ам безин «эриң» Тыва» деп коңу-шоот тылгуу тура апарган болгай. Ийги дөрт олурунда тыва улустун өске бир ырызанын олуруларын буну-биле кыргыс. Оларын шүлүк талды-биле хемчээл «Тоорукту» биле дөмөй, ыларынга таар-жык. Утка-шныра, уран-чечен телевиделден сөзүн улам

Чамдык аарыларга улусту чечкинликтеп, пестептерден сумелени өй-өй-өй пардап бис. Бо улаада ногадан «Айтобел» биле «Бакла-жаныр» шылап аламыс.

КАРТОШКА

Ону кылды аарылар эм-ээрине ажылгап турарга? Картошканын поливтаминин сууу улуг-тырнык болган узун-шөйлүгүш оюлганнар аарыларын эмнеэрин ажыл-лап турар. Борбак картошка айы алгаш (аргалык болза чад дүжүтүңү). Чүв кааптан, ногаа чугаладыр карттааш, ногаа дүрбүтүр килерээк (тер-нага) дүрбүтүр. Оон сууу су тудуу амыр, Чээби чоңук дүжүтүңү, хунне-ле дөрт хонук бир саткан туудуку турар. Ычтаа эмнеден тууру үеде чевенир чүрүмн эмчелен айтырп ол болур. Саыг хайыры, аартык немлаар, Улуг-хары чуучунун ажык-лазы (инколотост) кузу-лар. Кижиниң денгизин Не-Можил, семирин хээ.

Оларын терэниг чурту — Иняанын тронинг район-нады. Ёвропага Баклажаннар XVI кезге кестүп келген. Россияга оларны баштай-ла Астраханьга тарып өстүрүп

Билдиргил мындыг арга бе-за бар. Соока алыскалда, чадуре бергенде, тынш ор-ганинанын катар деп аары-ларынга кежи-биле катар ху-мындыр картофельдин эвез бузу дыка дуулар. Ычтан-гынынчын аргалдык уястан-ды турар. Оларын улуг уястан-ды эмчелерден айтырп су-ме ап болур.

БАКЛАЖАННАР

Оларын терэниг чурту — Иняанын тронинг район-нады. Ёвропага Баклажаннар XVI кезге кестүп келген. Россияга оларны баштай-ла Астраханьга тарып өстүрүп

Мединага баклажаннар-биле дуузаа улуг. Олар кижини организмден холдер-терини мгалдымын үндө-рөткө дыка дуулар болган ханга дыка дампыраа хана-ларынга оон чыгырны эээ-туу болдурунга эмнеэринге баш чүдү дуулар. Пези-танын амыр селдөсүтү, бард адырларын болдурус. Ба-клажаннар чүбөк-ламыр аарыларды мындыг аары-ларды болган аарылар улуг лымдык кижилерге ды-ка ажыктыг.

250 г баклажаннар, 35 г үнүш үзү, 10 г далган, перец чөпк.

КАРТОШКАНЫН МИКРОБАРГА

Картошканын микробарга үдүр бот-шынар кижилер шагалан тура билер турган

Материалдарын Валентина САТ чымыс бижээ.

Кызыл хоорай. Красноармейская, 100. Индекс 667000

Тургузуучулары: ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫН ДЭЭДИ СОВЕДИНИ БОЛУН ЧАЗАА. «ШЫН» СОЛУНН РЕДАКЦИЯ КОЛЛЕКТИВИ

Кол редактор — В. Ф. ЧАДАМБА

Солун негелде 5 катар үер. Хемчээл 2 паралаа аламы. Тиражи 18, 199. Индекс 54240. Чыгыш № 134.

СПОРТ-СПОРТ-СПОРТ

АРЗЫЛАН МӨГЕ — МААДЫР МОНГУШ

Тыва Республикасының проф-визелдеринин спорт-культура-нын болгаш күрүш-спортун «Россия» интеллигенция оралдык даргазы Кушкан-оол Ховалдыгынын реламынага келгеш, дымныканы-биле адырга, тиле-де мөгелер соолажы МАР-нын спортчулары-биле сыгый харызылаа туулу, оларнын мөгелери-биле ачыр-лачыр түстүп, кары-даа шүлүк турар бот берген. Уланго-тура эртен 64 мегенин ху-режиге Аяк Монгуш шүлүгени билер болгай бис. Бо улаада Маалдыр Монгуш Бай-Өл-гүл айымында 128 мөгө сал-гын чүге онгаларын арат о-лаш, бузурелгил шүлүк үн-гер.

ЧАРЛАЛАР БҮӨРӨЗҮ

ШАЖЫН ӨӨРЕДИЛГЕЗИ ЧАЛАП ТУР

Тыванын сарыг шөмөй ий-тигелдеринин төвү Тыва Рес-публиканын Чымыс болган Дээди Советинин Чымыс-лыг башкы XIV Далай-лама Тенгизин Гембо-биле дугу-жугазын Гамбулар Индияга 15 хурактарын өөредип чору-далы чарлар тур.

«Время-инвест» компания сирениң капиталдарын аде-гелди-биле шүлүк, каладар бээр. Чыл санмыла даян-дентер 150 хуу чели турар. «Время-инвест» компанияны ачы-дузанын ажылдары! АДРЕЗИ: Кызыл, Красноармейская кудумчузу, бажык № 170-63. Телефон: 2-48-24.

АКША-ХӨРЕНГИНЕР УЛАМ КӨВҮДЭЭР

Чыгажыкты тузуп кылган, ийн өөредиг хуужуттунган кырттары ГАЗ-3507-53 автомашинга орнал турарымын чыгарым. МЭЭН АДРЕЗИМ: Лопсанал кудумчузу, бажык № 44, кв. 150.

АВТОМАШИНАГА ОРНААР МЕН

Чыгажыкты тузуп кылган, ийн өөредиг хуужуттунган кырттары ГАЗ-3507-53 автомашинга орнал турарымын чыгарым. МЭЭН АДРЕЗИМ: Лопсанал кудумчузу, бажык № 44, кв. 150.

КЫМГА ТРАКТОР ХЕРЕГИЛ?

Мырыйай чад 1993 чылда кылым уяурге «Т-16» трак-торну салдарымын чарлар тур мен. Салдарымын өртөө дугу-жугаа бугаа доктадыр. АДРЕЗИМ: Кызыл хоорайың Буренская кудумчузу, бажык № 25. Долгаар телефонун № 3-79-57. Ажыл үезин-де.

ИЮЛЬ 21-ДЕ «НАЙРАЛ»

«НАЙРАЛ»: «Ону бугу орлар кылдыр турар» 9,10, 11,10 13,20, 15,30, 17,40, 19,50 шактырда. «ИДЕОЗЛА»: «Инакшылды урес» 10,00.

АГАР САНЫ: «Тыва сойбак» № 563505»

Тыва Республикасының Пар-лаага болган информация министрствозуна типогра-фиясы, Кызыл. Шүлүкү болган Краченко Шудунку-чу, бажык № 1.